

31 Μαρτίου 2011
Αριθμ. Πρωτ.: 132988/7736/2011
Πληροφορίες:

ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΜΙΣΘΩΝ ΚΑΙ ΣΥΝΤΑΞΕΩΝ
Δ.47 Δ/ΝΣΗ
ΝΟΜΟΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣΤΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΕΝΣΤΑΣΕΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ
Κάνιγγος 29 101 10 Αθήνα

Θέμα: Υπέρμετρος περιορισμός της παραγράφου 11 του άρθρου 6 του Νόμου 3865/2010 στους ασφαλισμένους πατέρες με ανήλικα ή ανίκανα παιδιά που έχουν συμπληρώσει 25 χρόνια ασφάλισης μέχρι στις 31.12.2010

Αγαπητή κυρία Φραγκιά,
Αγαπητέ κύριε Χριστοδούλου,

ο Συνήγορος του Πολίτη έχει ενεργοποιήσει το διαμεσολαβητικό ρόλο του ως προς το θέμα της εφαρμογής του άρθρου 6 παρ. 11 στους ασφαλισμένους πατέρες με ανήλικα ή ανίκανα παιδιά, που έχουν συμπληρώσει είκοσι πέντε (25) χρόνια ασφάλισης μέχρι στις 31.12.2010 μετά από εξέταση αναφορών και έχει διατυπώσει τις παρακάτω απόψεις, αναμένοντας την ανταπόκριση της Διοίκησης. Συγκεκριμένα, το ιστορικό των αναφορών, των ενεργειών και των προτάσεων της Αρχής έχει ως ακολούθως:

I. ΙΣΤΟΡΙΚΟ:

Κλιμάκιο της Αρχής - στο πλαίσιο εξέτασης της υπ' αριθ. 132988/2010 αναφοράς με θέμα χορήγηση σύνταξης σε άνδρα υπάλληλο του Δημοσίου που έχει ανίκανο παιδί (67% αναπηρία) αλλά και του παρόμοιου ζητήματος, που μπορεί να τεθεί, για δημόσιο υπάλληλο με ανήλικα παιδιά που έχει συμπληρώσει 25 χρόνια ασφάλισης πριν από την 31.12.2010 - μετέβη δύο φορές στο Γενικό Λογιστήριο του Κράτους (47^η Διεύθυνση), όπου τέθηκε το ζήτημα εφαρμογής των διατάξεων της παραγράφου 11 του άρθρου 6 του Νόμου 3865/2010 σε πατέρες με ανήλικα και ανίκανα τέκνα.

II. ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΟ ΝΟΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΚΑΙ Η ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ

Σύμφωνα με την αιτιολογική έκθεση του Νόμου 3865/2010, με τις νέες νομοθετικές ρυθμίσεις επιχειρείται να διαμορφωθεί μια πιο δίκαιη και ισότιμη αντιμετώπιση των δημοσίων υπαλλήλων, τόσο μεταξύ τους, αντιμετωπίζοντας φαινόμενα διακριτικής μεταχείρισης (ανδρών – γυναικών), όσο και μεταξύ των δημοσίων υπαλλήλων και των υπολοίπων ασφαλισμένων. Ταυτόχρονα, πάντα κατά την αιτιολογική έκθεση του Νόμου, η ελληνική νομοθεσία συμμορφώνεται με την καταδικαστική απόφαση του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων σε σχέση με την εξίσωση των ορίων ηλικίας συνταξιοδότησης των γυναικών και ανδρών υπαλλήλων του Δημοσίου, καθώς και με την Οδηγία 54/2006/ΕΚ κατά το μέρος που εφαρμόζεται στα συνταξιοδοτικά συστήματα των δημοσίων υπαλλήλων, η οποία απαγορεύει τις διακρίσεις μεταξύ φύλων για αμοιβή όμοιας εργασίας ή για εργασία της αυτής αξίας, ως αμοιβής νοούμενης και της σύνταξης.

Ειδικότερα, με την απόφαση του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (Δ.Ε.Κ.) στην υπόθεση C-559/07 κρίθηκε ότι οι διατάξεις των περιπτώσεων α' των

παραγράφων 1 των άρθρων 1 (πολιτικοί υπάλληλοι) και 26 (στρατιωτικοί υπάλληλοι), καθώς και των παραγράφων 1 και 2 του άρθρου 56 του Κώδικα Πολιτικών και Στρατιωτικών Συντάξεων (π.δ. 169/2007), που ορίζουν διαφορετική μεταχείριση μεταξύ ανδρών και γυναικών ως προς την ηλικία συνταξιοδότησης και την ελάχιστη προαπαιτούμενη υπηρεσία θεμελίωσης συνταξιοδοτικού δικαιώματος, αντιβαίνουν στα οριζόμενα στο άρθρο 141 της Συνθήκης των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, παραβιάζοντας την αρχή της ισότητας ως προς την καταβολή αμοιβής. Σε συνέχεια της υπόθεσης αυτής και λόγω της μη έγκαιρης συμμόρφωσης με το διατακτικό της υπόθεσης του Δ.Ε.Κ., η Ελλάδα είχε λάβει από 29.1.2010 προειδοποιητική επιστολή από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, με την οποία επιφυλασσόταν του δικαιώματός της να προσφύγει στο Δ.Ε.Κ. για την επιβολή προστίμου.

Με τις νέες διατάξεις του Νόμου 3865/2010 τροποποιείται, πλέον, η μέχρι 31.12.2010 ισχύουσα παράγραφο 1 του άρθρου 56 του Π.Δ. 169/2007 (Κανονισμός Πολιτικών και Στρατιωτικών Συνταξιούχων), και θεσπίζονται ενιαίες τυπικές προϋποθέσεις συνταξιοδότησης για πατέρες και γυναίκες με ανήλικα ή ανίκανα παιδιά. Έτσι, με τις νέες διατάξεις καταργούνται ή τροποποιούνται, κατά περίπτωση, οι παλαιότερες συνταξιοδοτικές διατάξεις, έτσι ώστε να επιτευχθεί σταδιακά η εξίσωση των ορίων ηλικίας συνταξιοδότησης, καθώς και του χρόνου υπηρεσίας θεμελίωσης συνταξιοδοτικού δικαιώματος, μεταξύ ανδρών και γυναικών.

Ωστόσο, σύμφωνα με την παράγραφο 11 του άρθρου 6 του Νόμου 3865/2010, τίθεται περιορισμός ως προς την εφαρμογή των παραπάνω διατάξεων (άρθρο 56 παράγραφος 1 του π.δ. 169/2007), καθώς «οι διατάξεις των παραγράφων 1 έως και 9 του άρθρου αυτού δεν έχουν εφαρμογή για όσα από τα πρόσωπα που αναφέρονται σε αυτές θα έχουν θεμελιώσει δικαίωμα σύνταξης μέχρι την 31η Δεκεμβρίου 2010, σύμφωνα με τις οικείες διατάξεις της συνταξιοδοτικής νομοθεσίας του Δημοσίου, όπως αυτές ισχύουν κατά την ημερομηνία δημοσίευσης του Νόμου αυτού σε συνδυασμό με τις διατάξεις της παραγράφου 10. Για τα πρόσωπα αυτά εξακολουθούν να ισχύουν όσα προβλέπονται από τις αντικαθιστώμενες ή καταργούμενες διατάξεις, κατά περίπτωση, τόσο για τη θεμελίωση δικαιώματος σύνταξης όσο και για τα όρια ηλικίας συνταξιοδότησης, καθώς και για τον τρόπο υπολογισμού της σύνταξης τους».

Τέλος, σε παρόμοια υπόθεση άλλου πολίτη με διαφορετικό ασφαλιστικό καθεστώς και συγκεκριμένα κατά την εξέταση αναφοράς ασφαλισμένου στον Οργανισμό Ασφάλισης Ελεύθερων Επαγγελματιών (ΟΑΕΕ), ο Συνήγορος του Πολίτη πρότεινε στην Τοπική Διοικητική Επιτροπή (ΤΔΕ) του ΟΑΕΕ τη συνταξιοδότηση πατέρα με ανίκανο τέκνο βάσει διάταξης νόμου που ίσχυε αποκλειστικά για μητέρες με ανίκανα τέκνα, κατ' εφαρμογή της συνταγματικής αρχής της ισότητας των φύλων, η οποία και έγινε αποδεκτή από την Επιτροπή (αναρτημένο πόρισμα του Κύκλου Κοινωνικής Προστασίας τον Νοέμβριο 2009 στην ιστοσελίδα της Αρχής).

III. ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΝΟΜΙΜΟΤΗΤΑΣ ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΟ ΣΥΝΤΑΓΜΑ ΚΑΙ ΤΗΝ ΓΝΩΜΟΔΟΤΗΣΗ ΤΟΥ ΕΛΕΓΚΤΙΚΟΥ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ

Ως προς τις παραπάνω διατάξεις περί εξίσωσης ορίων ηλικίας, ο Γενικός Επίτροπος της Επικρατείας στο Ελεγκτικό Συνέδριο, Γεώργιος Σχοινιωτάκης, διατύπωσε στο πλαίσιο της προηγούμενης από το άρθρο 98 του Συντάγματος γνωμοδότησης του Ανωτάτου Δικαστηρίου την έγγραφη γνώμη του ως ακολούθως: «Η αύξηση του ορίου ηλικίας συνταξιοδότησης των υπαλλήλων του Δημοσίου από το 60° στο 65°, ενδεχομένως δημιουργήσει σοβαρά προβλήματα για αυτούς που θεμελιώνουν σύνταξη το 2010 και έως 2015, αφού μεταβάλλονται τόσο τα όρια ηλικίας όσον και ο τρόπος προσδιορισμού των συντάξιμων αποδοχών τους, ιδίως μετά το 2015. Ίσως τεθεί θέμα παραβίασης των άρθρων 17 του Συντάγματος και άρθρο 1 Π.Π.Π. της ΕΣΔΑ και της σχετικής νομολογίας του Ε.Δ.Δ.Α. ».

Επίσης, οι παραπάνω διατάξεις του Νόμου 3865/2010 θα πρέπει να ερμηνευτούν πάντοτε βάσει του άρθρου 21 παρ. 1 του ισχύοντος Συντάγματος, κατά το οποίο « Η οικογένεια, ως θεμέλιο της συντήρησης και προαγωγής του Έθνους, καθώς και ο γάμος, η μητρότητα και η παιδική ηλικία τελούν υπό την προστασία του Κράτους».

IV. ΔΙΑΜΕΣΟΛΑΒΗΣΗ ΤΗΣ ΑΡΧΗΣ ΚΑΙ ΔΙΑΤΥΠΩΘΕΙΣΑ ΔΙΑΠΙΣΤΩΣΗ

Κατά την επίσκεψη κλιμακίου της Αρχής το Νοέμβριου του 2010 και τον Φεβρουάριο του 2011, οι Ειδικοί Επιστήμονες έκαναν αναφορά στο νέο Νόμο 3865/2010, όπου στο άρθρο 6 παράγραφο 2βα και 2ββ, θεσπίζεται - με σαφήνεια και σύμφωνα με την αρχή της ισότητας των δύο φύλων – η θεμελίωση δικαιώματος σύνταξης για όσους (προφανώς ανεξαρτήτου φύλου) συμπληρώνουν συγκεκριμένο όριο ηλικίας και έχουν ορισμένο χρόνο ασφάλισης με ανίκανο ή ανήλικο παιδί. Η αναφορά στην παρακάτω παράγραφο 11 του άρθρου 6 του ίδιου Νόμου (3865/2010), ότι οι παραπάνω διατάξεις δεν έχουν εφαρμογή στα πρόσωπα που θα έχουν θεμελιώσει δικαίωμα σύνταξης μέχρι την 31^η Δεκεμβρίου 2010, δεν θα πρέπει - κατά την άποψη της Αρχής - να οδηγή στον αποκλεισμό της εφαρμογής της ευνοϊκής και ειδικότερης διάταξης του άρθρου 6 παράγραφο 2βα και 2ββ σε χήρους πατέρες με τέκνα ανίκανα για κάθε βιοποριστική εργασία ή ανήλικα παιδιά. Και τούτο, γιατί η κατά το γράμμα εφαρμογή του άρθρου 11 παράγραφος 6 του Νόμου 3865/2010 και στην παράγραφο 2 του άρθρου 6 παράγραφο 2βα και 2ββ του ίδιου Νόμου θα μπορούσε θεωρητικά να οδηγήσει σε στέρηση της λήψης πλήρους σύνταξης σε πατέρα, που ενώ με το νέο Νόμο (3865/2010) - λόγω εξομοίωσης των προϋποθέσεων συνταξιοδότησης μεταξύ γυναικών και ανδρών – θα είχε συμπληρώσει όλες εκείνες τις τυπικές προϋποθέσεις για να λάβει πλήρη σύνταξη, δηλαδή το όριο ηλικίας (π.χ. 50^ο η 52^ο) και τα απαραίτητα χρόνια εργασίας, τελικώς να αποκλείεται από τις διατάξεις αυτές, επειδή ήδη θα έχει θεμελιώσει τις προϋποθέσεις να λάβει μειωμένη σύνταξη σύμφωνα με την γραμματική ερμηνεία των παλαιότερων νομοθετικών διατάξεων που είχαν τεθεί σε ισχύ πριν από την 1^η Ιανουαρίου 2011 και την έκδοση του Νόμου 3865/2010.

Για το λόγο αυτό διατυπώθηκε η άποψη από την Αρχή, τόσο κατά τις συναντήσεις του κλιμακίου της Αρχής στο Γενικό Λογιστήριο του Κράτους όσο και από το κοινοποιηθέν επισυναπτόμενο παλαιότερο έγγραφο του Συνηγόρου του Πολίτη, εάν και εφ' όσον δεν είναι εφικτή η διασταλτική ερμηνεία του Νόμου σύμφωνα με τον επιδιωκόμενο σκοπό της (που κατά την αιτιολογική έκθεση του Νόμου προσαρμόζεται προς την Οδηγία 54/2006/ΕΚ, έτσι ώστε να μην υπάρχουν διακρίσεις μεταξύ φύλων για αμοιβή όμοιας εργασίας ή για εργασία της αυτής αξίας, ως αμοιβής νοουμένης και της σύνταξης), να αποτραπεί η δημιουργία αμφιβολιών – έστω και με νομοθετική τροποποίηση – ώστε να εξασφαλιστεί η ισότητα των δύο φύλων σε συνταξιούχο χήρο πατέρα με τέκνο ανίκανο προς κάθε βιοποριστική εργασία ή ανήλικο παιδί για να δικαιωθεί πλήρη σύνταξη με τις νέες προϋποθέσεις του νέου Νόμου 3865/2010.

V. ΔΙΑΜΕΣΟΛΑΒΗΤΙΚΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΑΡΧΗΣ

Η εκδοθείσα πρόσφατη ερμηνευτική εγκύκλιος του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους ως προς το Νόμο 3865/2010, φαίνεται ότι στερεί τη δυνατότητα να λάβουν πλήρη σύνταξη οι πατέρες με ανήλικα ή ανίκανα τέκνα που έχουν συμπληρώσει 25 χρόνια ασφάλισης πριν την 31.12.2010, παρά το γεγονός ότι το έτος 2011 συμπληρώνουν τις τυπικές προϋποθέσεις του νέου Νόμου (όριο ηλικίας και χρόνο ασφάλισης του άρθρου 6 παρ. 2βα και 2ββ του Νόμου 3865/2010).

Εξ αφορμής της νέας εγκυκλίου, η Αρχή επανέρχεται στην ήδη διατυπωθείσα παλαιότερη διαμεσολαβητική πρότασή της. Ειδικότερα, προτείνει ότι το άρθρο 6 παράγραφος 2 εδάφιο βα) και ββ) του Νόμου 3865/2010 θα πρέπει – κατά την άποψη της Αρχής - να συγκεκριμενοποιηθεί και να ερμηνευτεί σύμφωνα με την αρχή

της ισότητας και το σκοπό του Νόμου, έτσι ώστε ο πατέρας (ιδίως ο χήρος) με τέκνα ανίκανα προς κάθε βιοποριστική εργασία ή ανήλικα παιδιά, όταν συμπληρώνει τις προϋποθέσεις των νέων διατάξεων (π.χ. το 50^ο έτος ηλικίας και τα προβλεπόμενα χρόνια εργασίας για ανίκανα παιδιά ή 52^ο έτος για ανήλικα παιδιά) να δικαιούται πλήρη σύνταξη, χωρίς επιπρόσθετες εξαιρέσεις ή προϋποθέσεις υπέρ ή σε βάρος του ενός ή του άλλου φύλου (όπως για παράδειγμα θα ήταν, εάν ο χήρος πατέρας με τέκνο Α.Μ.Ε.Α. δεν δικαιούται πλήρη σύνταξη με το νέο Νόμο, επειδή δικαιούται μειωμένη σύνταξη με τις παλαιότερες νομοθετικές διατάξεις). Σε κάθε περίπτωση, θα μπορούσε να δοθεί δικαίωμα επιλογής στους πατέρες με ανήλικα ή ανίκανα παιδιά να επιλέξουν μετά από κατάθεση σχετικής αίτησης την υπαγωγή τους στις νέες ασφαλιστικές διατάξεις του Νόμου 3865/2010.

Το παραπάνω θέμα, ως προς τη συγκεκριμενοποίηση, τροποποίηση ή ερμηνεία του Νόμου για τη χορήγηση σύνταξης σε πατέρες με ανήλικα ή ανίκανα τέκνα που έχουν συμπληρώσει 25 χρόνια ασφάλισης πριν την 31.12.2010 με τις ίδιες προϋποθέσεις που λαμβάνουν και οι μητέρες με ανήλικα ή ανίκανα τέκνα, ενδέχεται να αποτελέσει αντικείμενο αναφοράς στην τρέχουσα Ετήσια Έκθεση της Αρχής, που θα αποσταλεί στη νομοθετική εξουσία.

Τέλος, θα ήθελα να ευχαριστήσω τη Διοίκηση για την κατανόηση και ανταπόκριση που δείχνει συνήθως στο διαμεσολαβητικό ρόλο της Αρχής και να παρακαλέσω στην συγκεκριμένη περίπτωση να ληφθούν υπ' όψιν τα παραπάνω και να ενημερωθεί η Αρχή, εάν προτίθεται να ερμηνεύει σύμφωνα με την αρχή της ισότητας και την διασταλτική ερμηνεία τους παραπάνω Νόμους κατά την κατεύθυνση που προτείνει η Αρχή εκδίδοντας νέα εγκύκλιο ή εάν θα προβεί σε πρόταση για νομοθετική τροποποίηση του υφιστάμενου νομοθετικού καθεστώτος, έτσι ώστε να αποφευχθούν οι τυχόν αδικίες που μπορεί να δημιουργηθούν στους ασφαλισμένους του Ταμείου (πατέρες με ανήλικα ή ανίκανα παιδιά).

Με εκτίμηση,

Ιωάννης Σακέλλης
Βοηθός Συνήγορος του Πολίτη